

אמ"ץ לבגרות

מסלול עיוני מואץ למניעת נשירה בבתי ספר תיכוניים

שיעורי הצלחה בבחינות בגרות

בקרב תלמידים "נושרים" וכאלה שהוגדרו כ"בלתי מסוגלים"
תוכנית "אמ"ץ לבגרות" למניעת "נשירה מבית ספר"*

נתוני בניים – תשנ"ח, תשנ"ט

רקע ואוכלוסית יעד

תוכנית אמ"ץ הנה יוזמה של המחלקה לבק"ס, אגף שח"ר במשרד החינוך ומבוססת על שיטת **"צמצום הפערים המואץ" (מבצע לימודי)*** ועקרונותיה שיושמו כמסלול לימודי המאופיין ב"שינוי מבני" בביה"ס, והחלה לפעול כניסוי במחוז דרום בתשנ"ח. לתוכנית מתקבלים תלמידי כיתות ט', שכל המערכות כשלו איתם עד כה, ומצויים בסטאטוס של "נשירה" גלויה או סמויה מביה"ס ובתנאי שהם בעלי 7-8 ציונים שליליים לפחות, בתעודת ההערכה הבית ספרית, בתום מחצית א' בכיתה ט'.

תלמידים אלה, לאחר שלב מכינה בסוף ט' לומדים ב' בכיתות עיוניות בעלות מבנה פדגוגי ייחודי ("שנוי מבני"), המושתת על שיטה בלתי שיגריתית להגברת הצלחה לימודית – **שיטת צמצום הפערים המואץ (המבצע הלימודי)*** ובין השאר לומדים באופן מואץ ומוגשים לבחינות בגרות דווקא, במטרה וכדרך למנוע נשירתם מביה"ס. כיתות עיוניות "מואצות" אלה, בדגם של "שינוי מבני", הופעלו כניסוי החל מתשנ"ח, בקרב כ-180 תלמידים במסגרת כיתות אמ"ץ (4 כיתות י' שנפתחו בתשנ"ח ו-5 כיתות י' חדשות, שנפתחו בתשנ"ט) ב-5 בתי"ס מקיפים שש שנתיים, במחוז דרום (באשדוד, בירוחם, בקריית גת, בקרית מלאכי, ובשדרות). בתחילת תש"ס, נפתחו 5 כיתות י' חדשות. בתוכנית, בתחילת תש"ס, כ-280 תלמידים ב-14 כיתות-י', יא', יב', ב-6 בתי ספר במחוז דרום (כיתה חדשה נפתחה בבית ספר נוסף, בבאר שבע).

שיעורי הצלחה בבחינות בגרות בשנתיים הראשונות לפעילות התוכנית, תשנ"ח, תשנ"ט – תלמידי י' ויא'

מועד בחינת הבגרות	מקצוע	מס' כיתות ניגשו לבחינת הבגרות	מס' תלמידים בכיתות	מס' תלמידים שניגשו לבחינה	מס' תלמידים שעמדו בבחינה בהצלחה	שיעור (%) מצליחים ביחס לכלל התלמידים בכיתות (כולל תלמידים שלא ניגשו לבחינה)	שיעור (%) מצליחים ביחס למס' ניגשים
י' חורף	מתמטיקה (3 י"ל)	9	181	153	141	78%	92%
או י' קיץ	לשון עברית (1 י"ל)	9	181	174	141	78%	81%
יא' חורף	ספרות (2 י"ל)	2	57	55	48	84%	84%
	הסטוריה (תוע"י)	2	39	34	21	54%	62%
או	הסטוריה (יח' ה')	1	20	20	20	100%	100%
יא'	אזרחות (2 י"ל)	2	41	33	22	54%	67%
קיץ	תנ"ך (2 י"ל)	1	18	12	7	39%	58%
	ממוצע	-	-	-	-	75%	83%

הערה – האחוזים מעוגלים לשלמים.

© כל הזכויות לשיטת **"צמצום הפערים המואץ" (מבצע לימודי)** שמורות לנסים (מקס) כהן (M.A.) מפתח השיטה. ה"שינוי המבני" מבוסס כולו על שיטת "צמצום הפערים המואץ" (מבצע לימודי) ועקרונותיה, ומהווה יישום והטמעת השיטה בביה"ס העל יסודי, דגם השינוי המבני הראשוני עליו הושתתה תוכנית אמ"ץ, פותח ותוכנן ע"י נסים (מקס) כהן, בעת ששימש כמנהל התוכנית (מעת הקמתה בסוף תשנ"ו ועד סוף תש"ס) שיפורים והתאמות נוספות נוספו עם השנים כלקחים מההפעלה השוטפת של הפילוט, ע"י שותפים להקמה ולהפעלה: מנחים רכזים ומורים.

- אמ"ץ – אמונה בעצמי, מוכן למאמץ, צופה להישגים.

הנחות יסוד, עקרונות ואופן פעולה (חלקי)

- מתוך אמונה ביכולתו של כל פרט להצליח בביה"ס בכלל, ולרכוש תעודת בגרות בפרט ומתוך תפיסה חינוכית חברתית הגורסת שמתפקידו ומחובתו של כל ביה"ס להביא כל תלמיד להצלחה ברכישת תעודת בגרות, פותחה שיטת "צמצום הפערים המואץ" (המבצע לימודי) שבאמצעות עקרונותיה ואופן פעולתה שואפת להעניק מענה הוליסטי מלא לממצאים האמפיריים המסבירים אי הצלחה ונשירה מביה"ס ובנוסף מתמודדת עם תחושת "חוסר המסוגלות", של התלמיד והמערכת.

עפ"י גישתנו, הדרך למנוע נשירה מביה"ס מתרחשת באמצעות הובלת התלמידים להצלחה לימודית עפ"י אמות מידה אוניברסאליות דווקא, כגון רכישת תעודת בגרות, קרי תוכנית לימודים פגמליונית, רלוונטית ומאתגרת מאוד (ולא סלחנית!).

עקרונות השיטה תורגמו ארגונית ופדגוגית ל"שני מבני" הוליסטי המופעל בכיתת אומ"ץ המופעלת בביה"ס ובאחריות, שאליה מתקבלים 20 תלמידים המצויים על סף נשירה, עפ"י הקרטיונים שפורטו.

את התלמידים הללו, התוכנית מובילה לרכישת תעודת בגרות. זאת, תוך הפעלת שני והתערבות בשלב המעבר מחטה"ב לחטיבה העליונה, השלב בו מרבית ה"נשירה" וה"הנשרה" מביה"ס מתרחשת.

בכיתת אומ"ץ-כיתה עיונית "מוצאת", מופעלת תוכנית חברתית תלת שנתית (בהיקף 4 ש"ש) המגבירה את המחויבות להשכלה ולחברה. לכיתה מחנך הפועל גם בשעות לא שגרתיות ותפקידו בתחום הרגשי, הפדגוגי

והארגוני ומשמש כרכז התוכנית. שנה"ל מחולקת לסימסטרים והחל מכיתה י', בכל סימסטר באמצעות הוראה

"מוצאת" הכיתה ניגשת ל- 1 עד 3 בחינות בגרות. מספר המקצועות הנלמדים בו זמנית הוקטן ל 5 – 4 מקצועות

באופני הפעולה הנ"ל מושג צמצום "אנונימיות" משמעותי וכן נישמר באופן מתמיד עקרון התוכנית הרלוונטית

והפגמליונית. בנוסף למקצועות הבגרותיים ולתוכנית החברתית, נלמדים המקצועות תנ"ך ואנגלית כמקצועות חובה תלת שנתיים, ומקצועות נוספים כמקצועות בחירה.

ההורים, הצוות והנהלת ביה"ס פועלים הוליסטית ומהווים קואליציה מתמדת למען התלמידים ומופעלים כל הזמן למען היעד שהוצב.

עקרונות נוספים:

נחישות וחשיבה תוצאתית, הצלחה מתמדת של כל תלמיד בכל שיעור והפעלת מנגנוני מוטיבציה מגוונים, מחויבות ואחריות הצוות לתוצאות, מעקב אישי מתמיד, שבירת שיגרה מתמדת, עבודת צוות וריבוי הזדמנויות להצלחה.

הלמידה מתבצעת ע"י מורים מביה"ס.